

‘Dit **verdriet** valt niet te verwerken’

*Hoewel Winfried Baijens in Zeeland opgroeide, beseft hij lange tijd niet hoe groot de omvang was van de Watersnoodramp, en hoe enorm de gevolgen. De verhalen in *Het water komt* maken dan ook diepe indruk op hem.*

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: NTR, NATIONAAL ARCHIEF

Slechts gekleed in een zwembroek duikt Winfried Baijens in het ijskoude water van de Braakmankreek in Zeeuws-Vlaanderen. Zo was de presentator van het NOS *Journal* niet eerder op televisie te zien. Hij groeide op in het nabijgelegen Philippine en deed als tiener in dit water aan wedstrijdzwemmen. Vanwege zijn Zeeuwse achtergrond werd hij gevraagd voor de serie *Het water komt* over de Watersnoodramp. “Ik was meteen positief geprikkeld”, zegt Baijens. “Ik houd erg van de verhalende manier waarop de NTR geschiedenisprogramma’s maakt.”

In zijn jeugd werd er thuis en op school nauwelijks nog over de ramp gesproken. “Waarschijnlijk omdat de Braakman een jaar voor de Watersnoodramp werd afgesloten. Zodoende bleef het achterland gespaard tijdens de overstromingen van 1953. Het flinke hoogteverschil tussen het water aan de ene kant van de dijken en dat aan de andere kant fascineerde me enorm. Het beseft dat ik op

gewonnen grond leefde die altijd bevochten zal moeten worden, zit nog steeds in mijn hoofd.”

Hulp

Voor de serie reisde hij door de destijds getroffen gebieden. Niet alleen Zeeland, ook grote delen van Zuid-Holland en West-Brabant overstromden, en daar waren veel slachtoffers te betreuren. “Ik kende de feiten, maar pas nu realiseer ik me hoe groot de omvang was en hoe lang de wederopbouw heeft geduurd. Nederland kon dat zo kort na de oorlog niet alleen; vanuit heel de wereld kwam er hulp.”

In de serie gaat Baijens fietsen met de eveneens in Zeeland opgegroeide oudwielrenner Maarten Ducrot. En hij praat met muzikant Peter Slager van de Zeeuwse band Bløf. Want de ramp heeft ook hen gevormd. Daarnaast gaat hij in gesprek met diverse ooggetuigen en hun nabestaanden. “Mensen waren heel open, waarschijnlijk omdat ze beseffen dat ze de laatsten zijn van de

generatie die het heeft meegemaakt; alleen zij kunnen dit nog delen.”

Hun verhalen maakten een diepte indruk op hem. “Veel verdriet is nog altijd niet verwerkt en valt ook niet te verwerken. Zo ontmoette ik op het Zuid-Hollandse Goeree-Overflakkee twee zogenoemde ‘troostkinderen’. Hun moeder schilde in Oude-Tonghe op een vliering met drie kinderen; zij met een baby op het ene bed, de kleuters Jan en Katie op het andere. Een vloedgolf sloeg een deel van het huis weg en Jan en Katie werden voor haar ogen meegesleurd door het kolkende water. Het jongetje en meisje die daarna werden geboren gaf ze dezelfde namen.”

Met deze Katie en Jan bezocht Baijens de graven van hun overleden broertje en zusje. “Ze hebben deze ‘vorige Katie’ en ‘vorige Jan’, zoals ze werden genoemd in het gezin, nooit gekend, maar het trauma van hun ouders was nog zó voelbaar. Ze zijn opgegroeid onder een donkere wolk van verdriet en gaan daar allebei op hun eigen manier mee om.

Het bepaalde hun jeugd en speelt duidelijk nog steeds een rol in hun leven.”

Toekomst

Het water komt kijkt ook naar de toekomst. Kan een dergelijke ramp weer gebeuren nu door klimaatverandering de zeewaterspiegel stijgt en zware stormen vaker voorkomen? Hoe lang kunnen de dijken ons nog beschermen? “De huidige generatie is daar veel mee bezig. Waar kunnen ze straks nog veilig wonen? Dat speelt ook in mijn hoofd. Want het water is er altijd, zeker in Zeeland. Enerzijds beleef je er ontzettend veel plezier mee, anderzijds is het gevaar immer voelbaar. We kunnen de dijken niet eeuwig blijven verhoogen en versterken.”

In Zeeuws-Vlaanderen zijn sommige delen van het land al teruggegeven aan de zee. “Zo geven we de natuur en het water ruimte. Het is een zoektocht naar een nieuwe balans. Vaak wordt de vraag gesteld: waarom woon je dan ook op zo’n plek met een hoog overstromingsrisico? Het is best onlogisch. Ook na de Watersnoodramp hebben de mensen hun dorpen weer opgebouwd achter de dijken. Want het is hun plek, hun geboortegrond. Daar voelen ze zich thuis en zijn ze gelukkig. Heel menselijk. Wereldwijd wonen mensen op plekken waar natuurgeweld dreigt. Maar het is altijd dansen op de vulkaan.”

[HET WATER KOMT | VRIJDAG | NPO 2 | NTR | 20.30]

De ramp in cijfers

- Dodelijke slachtoffers: 1.836
- Dijkdoorbraken: ruim 150
- Geëvacueerde mensen na de ramp: 72.000
- Omgekomen stuks vee: 47.000
- Omgekomen stuks pluimvee: 140.000
- Overstroomd landbouwgebied: 150.000 hectare
- Vernielde huizen en gebouwen: 4300
- Beschadigde huizen en gebouwen: 43.000
- Financiële schade: 1,5 miljard gulden (gelijk aan 5,4 miljard euro nu)